

Слово на ректора на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ проф. дин Иван Илчев по повод Патронния празник на Университета

Уважаеми колеги,

Чудех се какво и как да го кажа за пореден шести път при откриването на празника на нашето висше просветилище народно, ако използвам думите на първия му ректор професор Александър Теодоров Балан. И наново отгърнах страниците на житието на патрона ни, за да видя, че св. Теофилакт Охридски или Български вече го е казал: „защото, колкото и много да съобщаваме и да говорим, неказаните неща са много повече”.

Дали можем да хвърлим мост между времето на св. Климент Охридски и нашето време. Заслужава си поне да опитаме. Най-малкото, за да почерпим достойнство у тези, които „без да превиват коляно пред никого от хората” са станали светила на света. Светила надали ще станем, но да опитаме да озарим малко още обществото ни. Знаменателно е, че за Теофилакт знанието е светлина. Винаги е светлина, дори в мрачни есенни дни, когато сърцата ни се свиват в предчувствие за студена и тягостна зима. Защото, както се казва още в четвъртия стих на глава първа на Битие „видя Бог, че светлината е добро нещо”. Та да не се свиваме, когато посягаме да пръскаме светлина.

Защото тя прогонва заблудата и осветява истината, а Давид казва „Близо е Господ до всички, които го викат в истината”.

Защото знанието, според житиеписеца, е „божествено”. Само че защо хиляда години по-късно все още като него трябва да броим знанието не само за подвиг, а за измъчен подвиг?

Да бъдем достойни за нашия патрон, за когото не само знанието, а и предаването на знанието е част от този подвиг.

Да бъдем достойни, не винаги, разбира се, но от време на време поне, за да бъдем велики, както е бил той - не в устата на хората - в душите им.

Да бъдем достойни за него, защото неговият учител Кирил и той самият „равномерно”, по думите на Теофилакт, огрявали със слънцето на словото, без разлика между бедни и богати.

Да бъдем достойни за твърдостта, с която Кирил и Методий и техните ученици застават пред властниците, които не искали да слушат „много дълги и твърде дълбоки разсъждения”. Защото университетът не е място, в което се поощрява простото мислене, което предлага прости рецепти.

И защо повече от хиляда години след княз Святополк, някои още мислят, че противното мислене е противодействие и се страхуват от противното мислене.

Соломон казва: „Който прибавя знание, прибавя грижи”. Та навярно не напразно някои не ни обичат, доста грижи им прибавяме.

Когато бягащите от преследвания ученици на братята стигнали до България управителят на Белград ги изпратил на княз Борис, защото знаел, че търси такива мъже. Мъже, които сеейки духовни семена, подготвят почвата за жътва на материални блага. Такъв мъж поканихме днес да изрече традиционното ни академично слово. Мъж, зад чието дело стоят хиляди спасени деца, стоят с озарени от надеждата погледи хиляди спасени българчета.